

N. CETINIĆ, *Pod čempresima*

CETINIĆ, Nataša, slikarica (Blato, 9. V. 1940). Diplomirala je na Akademiji u Zagrebu 1964 (A. Mezdjić, M. Stančić). Bila je lik. pedagog u Blatu na Korčuli a 1966–70. suradnica Majstorske radionice K. Hegedušića u Zagrebu. Izlaže od 1965. U početku pripada enformelu, poslije razlaže geometrijske površine u prostoru zvučnih boja (*Kompozicija*, 1971). Oko 1975. priklanja se figurativnom izrazu: slika krajolike, portrete i grupne prizore karakteristične za njezin zavičajni otok i primorje (*Ščerbo*, 1975; *Čempresi sa ljubičastom sjenom*, 1977; *Za sprovodom*, 1978). Spontanost izvedbe i suptilna psihološka analiza odlikuju cikluse *Od Jele do Marije* i *Dom starih i nemoćnih*. Samostalno je izlagala u Blatu na Korčuli (1966, 1979, 1984), Koprivnici (1969), Sisku (1972, 1974) i Zagrebu (1967, 1973, 1976, 1979, 1980, 1985).

LIT.: Z. Rus, Nataša Cetinić (katalog), Sisak 1974. — Lj. Mijka, Nataša Cetinić: Smrt, sprovod, greb (katalog), Zagreb 1976. — G. Quien, Nataša Cetinić (katalog), Zagreb 1979. — Lj. Mijka, Nataša Cetinić (katalog), Zagreb 1985. Z. Sa.

CETINOVIĆ, Ljudevit, slikar (Rijeka, oko 1820–?). Došao 1839. s bečke Akademije u Ljubljano, gdje je slikao portrete (datirane 1839. i 1840), oltarne slike i krajolike. Oltarna kompozicija *Mučeništvo Sv. Stjepana* u Šmarju (Dolenjska) signirana je »Czetinovicz, anno 1840«. Od 1842. radio u Zagrebu.

LIT.: A. Bulat-Simić, Slikar Ljudevit Cetinović, Peristil, 1969–1970, 12–13.

CETINSKA KULTURA, kultura ranoga brončanog doba (← 1900/1800 do ← 1700/1600) koja nosi ime prema mnogobrojnim nalazištima uz rijeku Cetinu, osobito uz njezin gornji tok. Susreće se na području sr. Dalmacije, Hercegovine i djelomično Bosne. C. k. može se podijeliti na tri stupnja. Prvi stupanj obuhvaća nalaze s kraja eneolitika, drugi iz ranoga brončanog doba, a treći od kraja ranog do srednjeg brončanog doba. Nosioci te kulture borave na otvorenim naseljima (gradine u Z Hercegovini), kao i u spiljama (Škarin Samograd, nedaleko od Drniša). Grobovi se nalaze u kamenim gomilama; kod inhumacije imaju oblik kamene škrinje, kod incineracije ostaci pokojnika su položeni u glinene posude. Od keramičkih predmeta najbrojniji su vrčevi s ovalno-spljoštenim trbuhom i ručicom, zdjele konična oblika kao i ornamentirani vrčevi na visokoj šupljoj nozi (tzv. tip Kotorac). Od metalnih predmeta dosad su registrirani trokutasti bodeži. Nosioci cetinske kulture najvjerojatnije su indoeur. stočari.

LIT.: I. Marović, Rezultati dosadašnjih istraživanja kamenih gomila oko vrela rijeke Cetine, Materijali, XII (Zadar), 1976. — B. Čović i I. Marović, Cetinska kultura, u: djelu: Praistorija jugoslavenskih zemalja, IV, Sarajevo 1982. B. Čk.

CETTOLO, Bonifacio, graditelj (Petrinja, 1836–1894). Graditeljstvo izučio kod svoga oca Đure, graditelja doseljena iz okolice Udina. Sagradio zgradu realke u duhu romantičnoga historicizma (1861), neorenesansnu zgradu učiteljske škole (1871, prema nacrtu W. Doderera), crkvu Sv. Katarine u Majdancima (1880–82, prema nacrtu I. Kovilke), most na

Petrinjski (1894). Zaslužan za urbanizaciju i uređenje Petrinje. Njegov sin Bonifacije (Petrinja, 1862–1924) završio je Visoku tehničku školu u Beču (1887). Od 1895. u Petrinji je gradio po vlastitim projektima mnoge stambene zgrade te gradsku tržnicu.

LIT.: Bonifacio Cettolo, Banovac, 26. V. 1894. — Bonifacije Cettolo, Hrvatski glas, I. V. 1924. L. D.

CHALUPA, Renata, slikarica (Zagreb, 10. IV. 1943). Završila Akademiju u Zagrebu (I. Šebalj), suradnica Majstorske radionice K. Hegedušića. Samostalno izlagala u Zagrebu (1969, 1976, 1977, 1986, 1987), Primoštenu (1979), Dubrovniku (1980) i Splitu (1984). Bavi se i grafikom i interdisciplinarnim istraživanjem. Osnovala je multimedijalnu grupu »Siliton moving art«, koja je 1978. izvodila njezin istoimeni interdisciplinarni projekt.

LIT.: Ž. Sabol, Renata Chalupa (katalog), Zagreb 1976.

D. Hé.

CIBALAE → VINKOVCI

CIBORIJ, piramidalni, kvadratni ili poligonalni pokrov iznad oltara u apside koji počiva na 4 ili 6 stupića. Nastao je u ranokršć. razdoblju kao zaštita od atmosferskih prilika, dok je oltar bio još na otvorenom u civilnim bazilikama. Redoviti je dio crkv. namještaja u doba predromanike, romanike i gotike, dok je poslije rijedak. Na stupićima kao i na zabatnim stranama piramide ima plastične ili reljefne ukrase sa stilskim karakteristikama razdoblja u kojemu nastaje. Najstariji očuvani dijelovi ciborija u Hrvatskoj su oni iz crkve Sv. Marte u Bijaćima kod Trogira iz IX. st. Iz istoga su razdoblja i ciboriji u Novigradu u Istri i Kotoru. Iz XI. st. sačuvani su dijelovi ciborija iz crkve Sv. Tome i ciborija prokonzula Grgura

CIBORIJ KATEDRALE U KORČULI, djelo M. Andrijića

(1031–33), sve u Zadru, te u katedrali u Rabu i iz Biskupije kraj Knina. Iz razdoblja romanike i gotike očuvani su ciboriji u katedralama u Rabu, Poreču (1277), Zadru (1324), Kotoru (1364), Trogiru (djelo majstora Mavra, XIV. st.), u Korčuli (djelo M. Andrijića, 1486–90). Tu se ubrajaju i kapele u obliku ciborija nad bočnim oltarima splitske katedrale, radovi Jurja Dalmatinca i Bonina da Milana. — Ciborijem se naziva i liturgijska posuda od srebra ili zlata u obliku kaleža s poklopcem (piksida) u kojoj se čuvaju posvećene hostije u tabernakulu.

LIT.: Lj. Karaman, Iz kolijevke hrvatske prošlosti, Zagreb 1930. — Isti, Dalmatinske katedrale, Zadar 1964. — M. Righetti, Storia liturgica, I, Milano 1964, str. 522–531. — I. Petricioli, Tragom srednjovjekovnih umjetnika, Zagreb 1983. A. Bad.

CICARELLI, Ksenija, povjesničarka umjetnosti i konzervatorica (Split, 26. XI. 1919). Diplomirala na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1944. Radila u Regionalnom zavodu za zaštitu spomenika kulture u Splitu. Proučava srednjovj. i renesansne umjetnine na području sr. Dalmacije.

BIBL.: Reljef Firentinčeve škole u Splitu, Prilozi—Dalmacija, 1953; Prilog trogirskom slikarstvu XV st., ibid., 1960; Vitturijev utvrđeni dvorac u Kaštel Lukšiću, ibid., 1962; Gospa Majstora tkonskog raspela u Šibeniku, ibid., 1972; Poliptih iz kruga slikara Dujma Vuškovića, ibid., 1975; Romanički kip Gospe u Šibeniku, ibid., 1980; Konzervatorski zahvati na djelima Jurja Dalmatinca, Radovi IPU, 1979–82, 3–6. I. Pet.

CICILIANI, Emil, arhitekt (Modderfontein, Namibija, 24. VI. 1907 — Split, 30. VII. 1944). Pohađao Visoku tehničku školu u Pragu a diplomirao na arhitektonskom odjelu L'École des Beaux-Arts u Parizu 1932. Djelovao je kao arhitekt i profesor na Srednjoj tehničkoj školi u Splitu. Sudjelovao je na većem broju natječaja. Osim kubističkog pristupa oblikovanju arhitekture posebnu pažnju posvećivao je funkcionalnom rasporedu, a u kasnijim projektima primjenjuje tradicionalne materijale i elemente. Najvažnija su mu djela kuća Dujmović na Bačvicama, 1933; Burza rada, 1935. i Pravoslavni hram (s H. Baldasarom) 1938 (nedovršen); vila Štambuk na Bačvicama, 1937; hotel »Ambasador« (sa suradnicima) 1937; Bratimska blagajna (s H. Baldasarom) 1939; Klasična i realna gimnazija (s A. Grgićem i A. Baračem) 1940; sve u Splitu, te crkva u Dicmu, 1938.

LIT.: V. Lavš, Zgrada Glavne bratimske blagajne u Splitu, Glasnik Primorske banovine, 1938, 5. — N. Segvić, Nekoliko asocijacija o najnovijem arhitektonskom razvitku Splita, Urbs, 1957, 1. — D. Kečkemet, Moderna arhitektura u Dalmaciji, Arhitektura, 1976, 156–157. D. Kt.

CIGNI, Alessandro, tal. slikar iz Urbina (? — Kotor, 1648). God. 1629. radi u Dubrovniku kazališne kulise, a godinu dana poslije sliku za gl. oltar dominikanske crkve i jednu sliku za crkvu na Lokrumu. U Kotoru je slikao freske za moćnik stolne crkve. Među prvima je u Dubrovnik donio barokne utjecaje iz Italije.

LIT.: K. Prijatelj, Problemi i ličnosti slikarstva XVII. stoljeća u Dalmaciji, Dani hrvatskog kazališta, IV, Split 1977, str. 261–262. — Horvat—Matejčić—Prijatelj, Barok. N. B. B.

CIKA (Cicha), utemeljiteljica i prva opatica benediktinskoga ženskoga samostana Sv. Marije u Zadru (Zadar, prva pol. XI. st. — poslije 1095). Pripadala patricijskom rodu Madijevaca. Samostan je utemeljen 1066; crkva posvećena 1091. Od trobrodne crkve sačuvalo se pet stupova s kapitelima, polukružni lukovi i dio oslikanoga krovna vijenca glavnoga broda. Smatra se da je za Ciku izrađen časoslov pisan beneventanom i ukrašen minijaturama (danas u Oxfordu). Također se uz njezino ime vezuje moćnik u obliku križa iz XI. st. (tzv. Cikin križ). Važan je spomenik njezina grobnica u kapitolu zadarskih benediktinki.

LIT.: I. Petricioli, Umjetnička baština samostana sv. Marije u Zadru, Radovi HIJZ, 1967, 13–14. — Zlato i srebro Zadra i Nina, Zagreb 1972. — N. Klaić i I. Petricioli, Zadar u srednjem vijeku do 1409. Zadar 1976. I. Pet.

CIKO, Tomislav, slikar (Požarevac, 26. II. 1930 — Dubrovnik, 9. I. 1982). Studirao je na Akademiji u Zagrebu. Stilski se kreće od realizma prema ekspresionizmu; deformira oblik i služi se intenzivnim, gustim koloritom (Stara crkva, 1969; Tri sestre, 1971; Karneval u Cavtatu, 1978). U akvarelima i gvaševima skloniji je lirskom pristupu i lapidarnom bilježenju motiva. Radio je objekte u bakru i kombinaciji različitih materijala. Samostalno je izlagao u Zagrebu (1955), Dubrovniku (1972), Beogradu (1973) i Cavtatu (1973, 1975, 1977). Bavio se grafikom i ilustriranjem knjiga.

LIT.: A. Karaman, Memorijalna izložba — Tomislav Ciko, Tomislav Beran (katalog), Dubrovnik 1984. Ž. Sa.

CINKTOR, uobičajeni naziv za cinkturu, tj. ogradu groblja ili prostora na kojemu je crkva. Najljepše su cinkture s arkadama s dvorišne strane, što je karakteristično za proštenjarske crkve SZ Hrvatske (Belec, Lopatinec, Ludbreg, Marija Gorska, Marija Bistrica, Trški Vrh, Vinagora). Crkva u Kominu ima arkade kao tržni trijem i s vanjske strane.

A. Ht.

LIBURNSKI CIPPUS. Zadar, Sv. Donat

CIPIKO (Ćipiko), Koriolan (Cepio Coriolanus), humanist (Trogir, 1425–1493). Studije je završio u Padovi. Sudjelovao u mletačko-tur. ratu (1470–74), što je opisao u djelu Petri Mocenici imperatoris gesta (De bello asiatico, 1477), u kojem donosi i podatke o umjetničkoj topografiji te spomenicima Egejskih otoka i Male Azije. Na njegovim palačama u Trogiru radili su Andrija Aleši, Nikola Firentinac i Ivan Duknović. N. Firentinac za obiteljsku grobnicu Cipiko kleše Oplakivanje. God. 1476. započinje gradnju svog ljetnikovca oko kojega se razvija naselje Kaštel-Stari. Kao skrbnik trogirskoga katedrale zaslužan je za njezinu umjetničku opremu, osobito oko gradnje renesansne kapele Bl. Ivana.

BIBL.: O azijskom ratu, Split 1977.

LIT.: G. Praga, L'Organizzazione militare della Dalmazia nel quattrocento e la costruzione di Castel Cippico Vecchio di Trau, ASD, 1936, 20. — C. Fisković, Duknovićeva vrata Cipikove palače, Peristil, 1967–68. — V. Gligo, Komentar, u knjizi: K. Cipico, O azijskom ratu, Split 1989. — I. Fisković, Nebeski Jeruzalem u trogirskoj kapeli blaženog Ivana, Prilozi — Dalmacija, 1992. I. Bab.

CIPIKO KORIOLANOVIĆ, Milica, vezilja (Trogir, XVI. st.). Njezine vezove s lovačkim prizorima i krajolicima opjevao je hvarski pjesnik Hanibal Lucić.

LIT.: C. Fisković, Novi podaci o Hanibalu Luciću, Čakavska rič, 1974, 1.

CIPPUS, kameni stup cilindrična, prizmatična ili četvrtasta oblika. Prvotno služio kao međaš kojim su se obilježavale granice između gradskih

CINKTOR CRKVE NA TRŠKOME VRHU

